відповідно до законів, що приймаються парламентом, тому не завжди відсутність ефективності в роботі правоохоронних органів є наслідком поганої організації, а не адекватного правового регулювання. Використовуючи ж основні засоби парламентського контролю, такі як запит і розслідування, законодавчі органи разом із «силовими» структурами мають змогу вивчити сутність проблеми й виробити спільні пропозиції з її врегулювання. У цьому випадку є підстави стверджувати, що в деяких випадках контрольна функція парламенту покликана бути чинником, який не розділяє, а об'єднує зусилля між парламентом і поліцією.

Одержано 12.10.2017

УДК 342.72

Олена Валеріївна ЛЕВАДА,
здобувач науково-дослідного інституту державного будівництва та місцевого самоврядування Національної академії правових наук України;
ORCID: http://orcid.org/0000-0002-0086-5050

ПІЛЬГИ ТА ОБМЕЖЕННЯ ЯК ПРАВОВІ ЗАСОБИ РЕГУЛЮВАННЯ СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН (ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ)

З позицій загальної теорії держави і права пільга визначається як передбачена у законодавстві можливість полегшення становища суб'єкта права через надання йому будь-яких переваг або часткового звільнення від виконання встановлених правил і обов'язків. Пільги виражаються у звільненні від виконання деяких обов'язків або наданні додаткових юридичних можливостей вчиняти певним чином. На доктринальному рівні пільги традиційно класифікуються за різними критеріями: суб'єктний склад, зміст, порядок надання, термін дії, джерела фінансового забезпечення, сфера дії та інші. Зазначені аспекти знайшли досить широке висвітлення у працях з різних галузей юридичної науки (право соціального забезпечення, трудове право, адміністративне право) і не потребують, на наш погляд, окремого висвітлення. В цілому, інститут пільг призначений для полегшення соціального становища суб'єктів права і створення сприятливих умов для задоволення їх потреб і реалізації законних інтересів. Таким чином, держава сприяє формуванню оптимальних умов для повноцінної життєдіяльності окремих категорій громадян.

© Левада О. В., 2017

У практичному аспекті, шляхом закріплення у законодавстві пільг, особі надаються додаткові законодавчо передбачені можливості діяти певним чином (вступ до вищого навчального закладу на особливих умовах), звільненні (частковому звільненні) від виконання обов'язків (сплата комунальних послуг, обов'язок сплатити за проїзд у громадському транспорті), наданні додаткових особливих прав (переваг), компенсацію за державний рахунок витрат та інших суміжних дій. При цьому обов'язковою умовою встановлення пільг є попереднє обтяження особи певним соціально значущим навантаженням (виконання службових обов'язків певного виду за рахунок особистого часу, здійснення діяльності особливої суспільної значущості, несення збитків від подій надзвичайного характеру). Для приклада можна навести положення ст. 95 закону України від 02.07.2015№ 580-VIII «Про Національну поліцію», яка гарантує поліцейському право на пільгове реабілітаційне, санаторно-курортне лікування, оздоровлення та відпочинок у медичних реабілітаційних центрах, санаторіях, будинках відпочинку, пансіонатах та оздоровчих закладах Міністерства внутрішніх справ України за рахунок бюджетних коштів. Зміст передбачених пільг вказує на їх компенсаторний характер, що обумовлюється особливим професійним чи іншим соціальним статусом осіб (особи), для яких (якої) вони встановлені. Завдяки компенсаторному потенціалу пільг, як відзначає Г. Г. Пашкова, у суспільстві досягається підвищення рівня «життєіснування» особи як учасника суспільних відносин.

У процесі правового регулювання суспільних відносин пільги сприяють розширенню правового статусу особи і громадянина специфічними можливостями юридичного характеру. Це підтверджується тим, що пільги встановлюються для категорій громадян, які у межах стандартної моделі правового регулювання режиму реалізації соціальних можливостей не мають змоги через соціально-економічні чи організаційні причини реалізовувати законні права чи інтереси (діти, які позбавлені батьківського піклування, особи з обмеженими можливостями). Встановлюючи пільги, законодавець створює умови для переведення процесу задоволення їх інтересів в найбільш сприятливий режим на рівні з загальновстановленим для інших членів соціуму.

На відміну від правових пільг, обмеження мають на меті стримати суб'єкта суспільних відносин від протизаконного діяння, що створює умови для задоволення загальносуспільного інтересу в охороні та захисті. Правові обмеження часто розглядаються як засіб попередження зловживання правом з боку посадових осіб, які наділені владними повноваженнями. Гіпотетично, недотримання

службовою особою правових обмежень, як відзначає О. В. Петришин, набуває соціально небезпечного характеру і може нанести шкоду як інтересам держави, так і громадянам. Прикладом цього є положення ст. 8 закону України від 10.12.2015 № 889-VIII «Про державну службу», яка містить обов'язок кожного державного службовця не розголошувати персональні дані осіб, що стали йому відомі у зв'язку з виконанням посадових обов'язків, а також іншу інформацію, яка відповідно до закону не підлягає розголошенню. Наведене положення вказує на те, що державний службовець обмежений законом у використанні інформації, яка стала йому відомою у процесі професійної діяльності. У протилежному випадку нецільове поширення (розголошення) подібної інформації призведе до порушення особистих прав і свобод громадян, створить перепони для реалізації ними цивільної правосуб'єктності, завдасть моральної шкоди тощо.

Шляхом введення правових обмежень держава намагається запобігти порушенню прав і свобод громадян і створити умови для недопущення можливої дискредитації інституту державної служби з боку громадськості. Отже, правові обмеження, як елемент правового статусу особи, має специфічне призначення – попереджати факти зловживання правом. Правові обмеження покликані створити об'єктивні умови для того, щоб мінімізувати умови для протиправних вчинків осіб, що наділені владою. Превентивний зміст правообмежень є детермінантою бажаної позитивної моделі поведінки носіїв державно-владних повноважень, від дій яких значною мірою залежить ефективність подальшого державного розвитку і авторитет державної влади в суспільстві.

Одержано 12.10.2017

УДК 342.951:351.82

Сергій Анатолійович ЛЕВЕНЕЦЬ,
курсант 2 курсу факультету № 1
Харківського національного університету внутрішніх справ

ПОЛІЦЕЙСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ КРАЇН ЄС: ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ

Процеси інтеграції та світової глобалізації сприяють розширенню форм та напрямів вітчизняної поліцейської діяльності, яка безумовно повинна відповідати європейським та світовим стандартам поліції. На сьогоднішній день робота поліції держав –

© Левенець С. А., 2017